ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 10ης Ιουνίου 2010 *

Στην υπόθεση C-86/09,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το VAT and Duties Tribunal, Manchester (Ηνωμένο Βασίλειο) με απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2009, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 27 Φεβρουαρίου 2009, στο πλαίσιο της δίκης

Future Health Technologies Ltd

κατά

The Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. N. Cunha Rodrigues, πρόεδρο του τμήματος, P. Lindh, A. Rosas, A. Ó Caoimh (εισηγητή) και A. Arabadjiev, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Μαρτίου 2010,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Future Health Technologies Ltd, εκπροσωπούμενη από τον R. Thomas, barrister,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τους L. Seeboruth και H. Walker, επικουρούμενους από τον I. Hutton, barrister,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Ο. Πατσοπούλου, Ζ. Χατζηπαύλου και Μ. Τασσοπούλου, καθώς και από τον Μ. Απέσσο,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους R. Lyal και M. Afonso,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της οδηγίας 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΕΕ L 347, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Future Health Technologies Ltd (στο εξής: FHT) και της αρμόδιας για την είσπραξη του φόρου προστιθέμενης αξίας (στο εξής: ΦΠΑ) στο Ηνωμένο Βασίλειο υπηρεσίας Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (στο εξής: υπηρεσία HMRC), με αντικείμενο την άρνηση της υπηρεσίας αυτής να απαλλάξει από τον ΦΠΑ τις ενεργούμενες έναντι αμοιβής πράξεις οι οποίες συνίστανται στην αποστολή εξοπλισμού για τη συλλογή αίματος ομφάλιου λώρου νεογέννητων, όπως επίσης και στην ανάλυση και επεξεργασία του αίματος αυτού, και κατά περίπτωση, στην αποθήκευση των βλαστοκυττάρων του αίματος αυτού για ενδεχόμενη μελλοντική θεραπευτική χρήση.

Το νομικό πλαίσιο

Οι ρυθμίσεις της Ένωσης

3 Η οδηγία 2006/112 κατήργησε και αντικατέστησε από 1ης Ιανουαρίου 2007 την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία περί ΦΠΑ και ειδικότερα την έκτη οδηγία 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών — Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49, στο εξής: έκτη οδηγία).

4 Κατά την πρώτη και την τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2006/112, η αναδιάρθρωση της έκτης οδηγίας ήταν αναγκαία προκειμένου να παρουσιαστούν όλες οι εφαρμοστέες διατάξεις κατά σαφή και ορθολογικό τρόπο, με νέα διάρθρωση και διατύπωση, χωρίς αυτό να συνεπάγεται κατ' αρχήν ουσιώδεις αλλαγές.

5 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2006/112 ορίζει τα εξής:

«1. Στον ΦΠΑ υπόκεινται οι ακόλουθες πράξεις:

α) οι παραδόσεις αγαθών που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο έδαφος ενός κράτους μέλους από υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί με την ιδιότητα αυτή,

[…]

γ) οι παροχές υπηρεσιών, που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο έδαφος ενός κράτους μέλους από υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί με την ιδιότητά του αυτή,

δ) οι εισαγωγές αγαθών.

[...]»

6 Το άρθρο 131 της οδηγίας 2006/112 αποτελεί το μόνο άρθρο του κεφαλαίου 1 του τίτλου IX της οδηγίας αυτής, υπό τους τίτλους «Γενικές διατάξεις» και «Απαλλαγές», αντιστοίχως. Το άρθρο αυτό ορίζει τα εξής:

«Οι απαλλαγές που προβλέπονται στα κεφάλαια 2 έως 9 εφαρμόζονται με την επιφύλαξη άλλων κοινοτικών διατάξεων και με τις προϋποθέσεις που καθορίζουν τα κράτη μέλη για να διασφαλίζουν την ορθή και απλή εφαρμογή των εν λόγω απαλλαγών και να προλαμβάνουν κάθε ενδεχόμενη φοροδιαφυγή, φοροαποφυγή ή κατάχρηση.»

7 Το άρθρο 132, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της οδηγίας 2006/112, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 2 του τίτλου IX της οδηγίας αυτής, ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη απαλλάσσουν τις ακόλουθες πράξεις:

[...]

β) τη νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη καθώς και τις στενά συνδεόμενες με αυτές πράξεις, οι οποίες παρέχονται από οργανισμούς δημόσιου δικαίου ή υπό κοινωνικές συνθήκες παρεμφερείς με αυτές που ισχύουν για τους οργανισμούς αυτούς, από νοσηλευτικά ιδρύματα, κέντρα ιατρικής περιθάλψεως και διαγνώσεως καθώς και από άλλα ιδρύματα της αυτής φύσης, που αναγνωρίζονται από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος·

γ) τις παροχές ιατρικής περιθάλψεως, οι οποίες πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της άσκησης ιατρικών και παραϊατρικών επαγγελμάτων, όπως καθορίζονται από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος·

[...].»

8 Εκτός της εισαγωγικής προτάσεως, οι απαλλαγές του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της οδηγίας 2006/112 διατυπώνονται με πανομοιότυπο τρόπο στο άρθρο 13, Α, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της έκτης οδηγίας. Το σκέλος της εισαγωγικής προτάσεως της τελευταίας αυτής διατάξεως ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη άλλων κοινοτικών διατάξεων, τα κράτη μέλη απαλλάσσουν, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζουν ώστε να εξασφαλίζεται η ορθή και απλή εφαρμογή των προβλεπομένων κατωτέρω απαλλαγών και να αποτρέπεται κάθε ενδεχόμενη φοροδιαφυγή, φοροαποφυγή και κατάχρηση.»

9 Το άρθρο 133 της οδηγίας 2006/112 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν, χωριστά για κάθε περίπτωση, ότι η χορήγηση σε οργανισμούς, εκτός των οργανισμών δημόσιου δικαίου, καθεμιάς από τις απαλλαγές που προβλέπονται ειδικότερα στο άρθρο 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας αυτής εξαρτάται από την τήρηση μιας ή περισσοτέρων από τις προβλεπόμενες σε αυτό προϋποθέσεις.

10 Κατά το άρθρο 134 της οδηγίας 2006/112:

«Οι παραδόσεις αγαθών και οι παροχές υπηρεσιών αποκλείονται από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 132, παράγραφος 1, [στοιχείο] β΄, [...], στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εφόσον δεν είναι απαραίτητες για τη διενέργεια των πράξεων που απαλλάσσονται του φόρου·

β) εφόσον προορίζονται κυρίως να προσπορίσουν στον οργανισμό συμπληρωματικά έσοδα με την πραγματοποίηση πράξεων που ανταγωνίζονται άμεσα τις πράξεις εμπορικών επιχειρήσεων υποκείμενων στον ΦΠΑ.»

Η εθνική νομοθεσία

11 Το άρθρο 31 του νόμου του 1994 περί φόρου προστιθέμενης αξίας (Value Added Tax Act 1994) ορίζει ότι η παράδοση αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών απαλλάσσεται του φόρου αν εμπίπτει στον κατάλογο του παραρτήματος 9 του νόμου αυτού.

12 Το τμήμα 7 του παραρτήματος 9 του εν λόγω νόμου απαριθμεί τις ακόλουθες, μεταξύ άλλων, περιπτώσεις παραδόσεων που απαλλάσσονται του φόρου:

— η παροχή υπηρεσιών από πρόσωπο εγγεγραμμένο στο μητρώο που προβλέπει ο κανονισμός Health Professions Order 2001 (Statutory Instrument 2002 αριθ. 254)·

— η παροχή περιθάλψεως ή ιατρικής ή χειρουργικής αγωγής και η παράδοση, στο πλαίσιο αυτό, αγαθών σε οποιοδήποτε νοσοκομείο ή δημόσιο ίδρυμα·

— τα προϊόντα που προέρχονται από ανθρώπινο αίμα για θεραπευτικούς σκοπούς, και

— τα ανθρώπινα όργανα ή ιστοί (συμπεριλαμβανομένων των εμβρυϊκών) για διαγνωστικούς ή θεραπευτικούς σκοπούς ή για ιατρική έρευνα.

13 Οι κατευθυντήριες οδηγίες της υπηρεσίας HMRC προβλέπουν, σε γενικές γραμμές, ότι οι υπηρεσίες οι παρεχόμενες από επαγγελματίες του ιατρικού τομέα οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο του κανονισμού Health Professions Order 2001 θεωρούνται ότι αποσκοπούν κυρίως στην προστασία, διατήρηση ή αποκατάσταση της υγείας του ατόμου και ως εκ τούτου απαλλάσσονται του ΦΠΑ.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

14 Η FHT είναι διαπιστευμένη από τις αρμόδιες βρετανικές αρχές ως ιδιωτική τράπεζα βλαστοκυττάρων. Στο πλαίσιο των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους γονείς νεογέννητων, ενεργεί πράξεις οι οποίες συνίστανται στην αποστολή εξοπλισμού για τη συλλογή αίματος ομφάλιου λώρου, όπως επίσης και στην ανάλυση και επεξεργασία του αίματος αυτού, και κατά περίπτωση, στην αποθήκευση των βλαστοκυττάρων που περιέχονται στο αίμα αυτό.

15 Οι πράξεις αυτές τελούν υπό την άμεση εποπτεία κλινικού επιστήμονα εγγεγραμμένου ως ιατρού στο μητρώο που τηρείται δυνάμει του κανονισμού Health Professions Order 2001. Τα βλαστοκύτταρα συλλέγονται κατά τη γέννηση με σκοπό την ενδεχόμενη μελλοντική τους χρήση για θεραπευτική αγωγή του ιδίου του τέκνου (αυτόλογη χρήση) ή άλλων προσώπων (αλλογενής ή ετερόλογη χρήση). Δυνάμει της συμβάσεως μεταξύ της FHT και του ή των γονέων του τέκνου (στο εξής: σύμβαση), τα βλαστοκύτταρα που επεξεργάζεται και αποθηκεύει η FHT προορίζονται μόνο για ιατρική χρήση· δεν μπορούν να διατίθενται για έρευνα ή πειράματα.

16 Σε κάθε περίπτωση, οι συναλλαγές που προκύπτουν ή ενδέχεται να προκύψουν από της αποδοχής της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών εκ μέρους της FHT είναι οι εξής:

α) αποστέλλεται εξοπλισμός συλλογής αίματος ομφάλιου λώρου στους γονείς του τέκνου που δεν έχει γεννηθεί ακόμα·

β) οι γονείς μεριμνούν (με δικά τους έξοδα) για τη συλλογή του αίματος ομφάλιου λώρου λίγο μετά τον τοκετό από επαγγελματία του τομέα υγείας που παρίσταται στον τοκετό·

γ) το αίμα μεταφέρεται από εταιρία ιατρικών αποστολών σε εργαστήριο της FHT. Πρόκειται για μονάδα εξειδικευμένη στην ανάλυση και εξαγωγή βλαστοκυττάρων από το αίμα ομφάλιου λώρου·

δ) οι υπάλληλοι της FHT εξετάζουν το αίμα ώστε να διασφαλιστεί ότι δεν έχει μολυνθεί από μεταδοτική μέσω του αίματος ασθένεια. Η εξέταση αυτή γίνεται αμέσως μετά τη γέννηση και επαναλαμβάνεται ανά εξάμηνο·

ε) στη συνέχεια το αίμα υφίσταται επεξεργασία ώστε να ληφθεί δείγμα βλαστοκυττάρων κατάλληλο για ιατρική χρήση·

στ) το δείγμα των βλαστοκυττάρων ψύχεται και αποθηκεύεται έτοιμο προς χρήση·

ζ) το δείγμα αποθηκεύεται προς χρήση στο πλαίσιο ιατρικής αγωγής, και

η) το δείγμα των βλαστοκυττάρων παραδίδεται κατόπιν αιτήματος των γονέων (εφόσον το τέκνο δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας) για να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο ιατρικής αγωγής.

17 Η σύμβαση προβλέπει δύο τρόπους πληρωμής. Σύμφωνα με τον πρώτο τρόπο, ο πελάτης καταβάλλει δύο καθορισμένα ποσά για το σύνολο των επίμαχων στην κύρια δίκη πράξεων, συμπεριλαμβανομένης της αποθηκεύσεως για διάστημα έξι μηνών, όπως επίσης και πρόσθετο ετήσιο ποσό για τη συνέχιση της αποθηκεύσεως των εν λόγω βλαστοκυττάρων. Σύμφωνα με τον δεύτερο τρόπο, ο πελάτης μπορεί να

προκαταβάλει τρία καθορισμένα ποσά για το σύνολο των επίμαχων στην κύρια δίκη πράξεων και για αποθήκευση για τα επόμενα 20 έτη. Η συνολική αμοιβή κατά τον πρώτο τρόπο πληρωμής είναι 995 λίρες στερλίνες (GBP), στην οποία προστίθεται ανά έτος ετήσιο ποσό ύψους 30 GBP. Κατά τον δεύτερο τρόπο, η συνολική αμοιβή ανέρχεται σε 1 295 GBP.

18 Σύμφωνα με την απόφαση περί παραπομπής, οι δαπάνες για τους πελάτες που επιλέγουν την εικοσαετή αποθήκευση κατανέμονται ως εξής:

— η υπηρεσία α΄ που περιλαμβάνεται στη σκέψη 16 της παρούσας αποφάσεως αντιστοιχεί στο 15 % του συνολικού κόστους για τον πελάτη (απαιτείται η καταβολή ποσού 200 GBP)·

— ο πελάτης φέρει, χωριστά, όλα τα έξοδα σχετικά με την υπηρεσία β΄·

— οι υπηρεσίες γ΄ έως ε΄ που περιλαμβάνονται στη σκέψη 16 της παρούσας αποφάσεως, ήτοι η μεταφορά στο εργαστήριο της FHT, η επεξεργασία, η ανάλυση και ο έλεγχος, αντιστοιχούν στο 62 % του συνολικού κόστους για τον πελάτη (απαιτείται η καταβολή ποσού 795 GBP)·

— η υπηρεσία στ΄, δηλαδή η αποθήκευση, αντιστοιχεί στο 23 % του συνολικού κόστους (απαιτείται η καταβολή ποσού 300 GBP).

19 Οι δαπάνες της FHT για την παροχή των επίμαχων στην κύρια δίκη υπηρεσιών κατανέμονται ως εξής:

— παροχή του εξοπλισμού συλλογής αίματος ομφάλιου λώρου: 7%·

— επεξεργασία, ανάλυση, έλεγχος και κρυοσυντήρηση δείγματος: 91%·

— αποθήκευση του ετοιμασθέντος δείγματος: 2%.

20 Το μεγαλύτερο μέρος της δαπάνης για αμοιβές προσωπικού για την παροχή των υπηρεσιών της συμβάσεως αφορά την ανάλυση, τον έλεγχο και τη μεταγενέστερη επεξεργασία του αίματος. Η δαπάνη για αμοιβές προσωπικού για την αποθήκευση, μετά την ψύξη, των δειγμάτων είναι ελάχιστη.

21 Κατ' αρχάς, προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής ότι η υπηρεσία HMRC είχε την άποψη ότι η «συλλογή» και η ανάλυση των βλαστοκυττάρων απαλλάσσονται του φόρου, σε αντίθεση με την αποθήκευσή τους, δυνάμει του παραρτήματος 9, τμήμα 7, σημείο 8, του νόμου περί φόρου προστιθέμενης αξίας του 1994 [παροχή ανθρωπίνων οργάνων ή ιστών (συμπεριλαμβανομένων των εμβρυϊκών) κ.λπ.]. Για τον λόγο αυτό κρίθηκε ότι η FHT διενεργεί τόσο απαλλασσόμενες όσο και φορολογητέες πράξεις.

22 Η υπηρεσία HMRC ακολούθως έκρινε ότι η κύρια παροχή ήταν η αποθήκευση των βλαστοκυττάρων, πράξη που δεν συνιστά ιατρική αγωγή, και ότι η ανάλυση και η επεξεργασία των κυττάρων ήταν παρεπόμενες δραστηριότητες. Επίσης, ακόμη και

στο πλαίσιο χωριστής εξετάσεως των πράξεων αυτών, η ανάλυση και η επεξεργασία των βλαστοκυττάρων δεν ήταν, κατά την άποψη της υπηρεσίας HMRC, εξομοιώσιμες με ιατρική περίθαλψη.

23 Η FHT άσκησε προσφυγή ενώπιον του VAT and Duties Tribunal, Manchester, ισχυριζόμενη ότι:

— οι υπηρεσίες που παρέχει συνιστούν ενιαία σύνθετη υπηρεσία προφυλακτικής ιατρικής περιθάλψεως εμπίπτουσα στην απαλλαγή του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, της οδηγίας 2006/112, ή

— συνιστούν ενιαία σύνθετη υπηρεσία νοσοκομειακής ή ιατρικής περιθάλψεως ή πράξη στενά συνδεόμενη με αυτές εμπίπτουσα στην απαλλαγή του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας, ή

— επικουρικώς, εφόσον οι παρεχόμενες από την FHT υπηρεσίες δεν συνιστούν ενιαία σύνθετη υπηρεσία, κάθε μία από τις υπηρεσίες συλλογής, ελέγχου, αναλύσεως, επεξεργασίας και κρυοσυντηρήσεως, όπως επίσης και η υπηρεσία αποδόσεως των βλαστοκυττάρων όταν χρειαστεί για θεραπευτικούς σκοπούς, συνιστά πράξη απαλλασσόμενη δυνάμει του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της εν λόγω οδηγίας.

24 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το VAT and Duties Tribunal, Manchester, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Οσάκις το κράτος μέλος δέχεται ότι οι υπηρεσίες παρέχονται από οργανισμό που πρέπει να θεωρηθεί ως ίδρυμα δεόντως αναγνωρισμένο και της αυτής φύσεως με νοσοκομείο ή κέντρο ιατρικής περιθάλψεως και διαγνώσεως κατά την έννοια του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της βασικής οδηγίας ΦΠΑ, έχει η έκφραση "νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη" του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, την έννοια ότι περιλαμβάνει το σύνολο ή άλλως, μία ή περισσότερες (και ποιες) υπηρεσίες από τις κατωτέρω περιγραφόμενες (που περιγράφονται λεπτομερέστερα στη συμφωνημένη έκθεση πραγματικών περιστατικών):

α) παροχή στους γονείς του τέκνου που δεν έχει γεννηθεί ακόμα του αναγκαίου ιατρικού εξοπλισμού με τον οποίο θα μπορέσει ο ανεξάρτητος ιατρός που επιβλέπει τον τοκετό να συλλέξει αίμα από τον ομφάλιο λώρο του παιδιού αμέσως μετά τον τοκετό·

β) εξέταση του συλλεχθέντος αίματος σε ειδική εγκατάσταση προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι δεν είναι μολυσμένο από ασθένεια που μπορεί να μεταδοθεί διά του αίματος ή διά των βλαστοκυττάρων που εξάγονται από το αίμα σε περίπτωση θεραπευτικής χρήσεως των βλαστοκυττάρων (παρόμοια εξέταση επαναλαμβάνεται μετά από έξι μήνες)·

γ) επεξεργασία του αίματος αυτού από και υπό την επίβλεψη δεόντως ειδικευμένου ιατρού για τη λήψη δείγματος βλαστοκυττάρων καταλλήλων για θεραπευτική ιατρική χρήση·

δ) αποθήκευση του αίματος και των βλαστοκυττάρων υπό επιστημονικά ελεγμένες συνθήκες, κατάλληλες για τη διατήρηση του αίματος και των βλαστοκυττάρων σε άριστη κατάσταση· και/ή

ε) απόδοση του αίματος όταν το ζητήσουν οι γονείς (μέχρις ότου το παιδί συμπληρώσει το 18ο έτος) για χρήση στο πλαίσιο ιατρικής αγωγής;

2) Επικουρικώς, έχει ο όρος πράξεις "στενά συνδεόμενες" με νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη κατά το άρθρο 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της βασικής οδηγίας ΦΠΑ την έννοια ότι περιλαμβάνει όλες ή ορισμένες (και ποιες) από τις προαναφερθείσες υπηρεσίες;

3) Οσάκις το κράτος μέλος δέχεται ότι οι εν λόγω υπηρεσίες παρέχονται από ή υπό την επίβλεψη ενός ή περισσοτέρων καταλλήλως ειδικευμένων ιατρών, έχει η έκφραση "παροχές ιατρικής περιθάλψεως" του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, της βασικής οδηγίας ΦΠΑ την έννοια ότι περιλαμβάνει το σύνολο ή επικουρικώς μία ή περισσότερες (και ποιες) υπηρεσίες από τις κατωτέρω περιγραφόμενες (που περιγράφονται λεπτομερέστερα στη συμφωνημένη έκθεση περιστατικών):

στ) παροχή στους γονείς του τέκνου που δεν έχει γεννηθεί ακόμα του αναγκαίου ιατρικού εξοπλισμού με τον οποίο θα μπορέσει ο ανεξάρτητος ιατρός που επιβλέπει τον τοκετό να συλλέξει αίμα από τον ομφάλιο λώρο του παιδιού αμέσως μετά τον τοκετό·

ζ) εξέταση του συλλεχθέντος αίματος σε ειδική εγκατάσταση προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι δεν είναι μολυσμένο από ασθένεια που μπορεί να μεταδοθεί δια του αίματος ή δια των βλαστοκυττάρων που εξάγονται από το αίμα σε περίπτωση θεραπευτικής χρήσεως των βλαστοκυττάρων (παρόμοια εξέταση επαναλαμβάνεται μετά από έξι μήνες)·

η) επεξεργασία του αίματος αυτού από και υπό την επίβλεψη δεόντως ειδικευμένου ιατρού για τη λήψη δείγματος βλαστοκυττάρων καταλλήλων για θεραπευτική ιατρική χρήση·

θ) αποθήκευση του αίματος και των βλαστοκυττάρων υπό επιστημονικά ελεγμένες συνθήκες κατάλληλες για τη διατήρηση του αίματος και των βλαστοκυττάρων σε άριστη κατάσταση· και/ή

ι) απόδοση του αίματος όταν το ζητήσουν οι γονείς (μέχρις ότου το παιδί συμπληρώσει το 18ο έτος) για χρήση στο πλαίσιο ιατρικής αγωγής;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

25 Επιβάλλεται, προκαταρκτικώς, να υπομνησθεί ότι, όπως και η έκτη οδηγία, η οδηγία 2006/112 ορίζει, στο άρθρο 2, σχετικά με τις φορολογητέες πράξεις, ένα πολύ ευρύ πεδίο εφαρμογής του ΦΠΑ καθώς περιλαμβάνει σ' αυτό, εκτός από τις εισαγωγές αγαθών, τις παραδόσεις αγαθών και τις παροχές υπηρεσιών που πραγματοποιούνται

εξ επαχθούς αιτίας στο εσωτερικό της χώρας από υποκείμενο στον φόρο που ενεργεί υπό την ιδιότητά του αυτή (βλ. κατ' αναλογία, ιδίως, αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 2006, C-255/02, Halifax κ.λπ., Συλλογή 2006, σ. I-1609, σκέψη 49· της 14ης Δεκεμβρίου 2006, C-401/05, VDP Dental Laboratory, Συλλογή 2006, σ. I-12121, σκέψη 22, και της 11ης Φεβρουαρίου 2010, C-88/09, Graphic Procédé, Συλλογή 2009, σ. I-1049, σκέψη 15). Το άρθρο 132 της οδηγίας 2006/112 απαλλάσσει, πάντως, του ΦΠΑ, όπως και το άρθρο 13 της έκτης οδηγίας, ορισμένες πράξεις.

26 Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 4, 6 και 8 της παρούσας αποφάσεως, η διατύπωση του άρθρου 13, Α, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της έκτης οδηγίας είναι κατ' ουσία πανομοιότυπη με εκείνη του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της οδηγίας 2006/112, σε συνδυασμό με το άρθρο 131 αυτής. Περαιτέρω, προκύπτει από την πρώτη και την τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2006/112 ότι η οδηγία αυτή δεν αποσκοπεί, κατ' αρχήν, να επιφέρει ουσιώδεις αλλαγές σε σχέση με τις διατάξεις της έκτης οδηγίας.

27 Επομένως, το άρθρο 13, Α, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της έκτης οδηγίας και το άρθρο 132, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της οδηγίας 2006/112 πρέπει να ερμηνευθούν κατά τον ίδιο τρόπο (βλ. επίσης, κατ' αναλογία, την απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2008, C-291/07, Kollektivavtalsstiftelsen TRR Trygghetsrådet, Συλλογή 2008, σ. I-8255, σκέψη 23). Ως εκ τούτου, η διαμορφωθείσα νομολογία περί των προβλεπομένων στο άρθρο 13, Α, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της έκτης οδηγίας απαλλαγών προσφέρεται εν προκειμένω ως βάση των απαντήσεων στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα.

28 Συναφώς πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, οι απαλλαγές τις οποίες προβλέπει το άρθρο 13 της έκτης οδηγίας αποτελούν αυτοτελείς έννοιες του δικαίου της Ένωσης, οι οποίες αποσκοπούν στην αποτροπή αποκλίσεων κατά την εφαρμογή του συστήματος του ΦΠΑ από κράτος μέλος σε άλλο (βλ., μεταξύ άλλων, κατ' αναλογία, αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 1999, C-349/96, CPP, Συλλογή 1999, σ. I-973, σκέψη 15, και της 28ης Ιανουαρίου 2010, C-473/08, Eulitz, Συλλογή 2010, σ. I-907, σκέψη 25). Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τις απαλλαγές τις οποίες προβλέπει το άρθρο 132 της οδηγίας 2006/112.

29 Επιπλέον, από νομολογία σχετικά με το άρθρο 13, Α, της έκτης οδηγίας, προκύπτει ότι οι απαλλαγές από τον ΦΠΑ που προβλέπονται στο άρθρο 132 της οδηγίας 2006/112 δεν αφορούν όλες τις δραστηριότητες γενικού συμφέροντος, αλλά μόνον εκείνες που απαριθμούνται και περιγράφονται λεπτομερέστατα στην εν λόγω διάταξη (βλ., μεταξύ άλλων, κατ' αναλογία, αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1985, 107/84, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1985, σ. 2655, σκέψη 17· της 20ης Νοεμβρίου 2003, C-307/01, D' Ambrumenil και Dispute Resolution Services, Συλλογή 2003, σ. I-13989, σκέψη 54, καθώς και Eulitz, προπαρατεθείσα, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

30 Προκύπτει, ομοίως, από τη σχετική με την έκτη οδηγία νομολογία ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των απαλλαγών του άρθρου 132 της οδηγίας 2006/112 πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικώς, δεδομένου ότι οι απαλλαγές αυτές αποτελούν παρεκκλίσεις από τη γενική αρχή του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ και γ΄, της οδηγίας 2006/112, κατά την οποία ο ΦΠΑ εισπράττεται για κάθε παράδοση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών που πραγματοποιείται εξ επαχθούς αιτίας από πρόσωπο που υπόκειται στον φόρο. Πάντως, η ερμηνεία των όρων αυτών πρέπει να είναι σύμφωνη με τους επιδιωκόμενους από τις απαλλαγές αυτές σκοπούς και να σέβεται τις επιταγές της αρχής της φορολογικής ουδετερότητας, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του κοινού συστήματος ΦΠΑ. Επίσης, ο κανόνας αυτός της στενής ερμηνείας δεν σημαίνει ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται για τον ορισμό των απαλλαγών του εν λόγω άρθρου 132 πρέπει να ερμηνεύονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι απαλλαγές αυτές να μη παράγουν τα αποτελέσματά τους (βλ., κατ' αναλογία, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 14ης Ιουνίου 2007, C-445/05, Haderer, Συλλογή 2007, σ. I-4841, σκέψη 18 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία· της 19ης Νοεμβρίου 2009, C-461/08, Don Bosco Onroerend Goed, Συλλογή 2009, σ. I-11079, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και Eulitz, προπαρατεθείσα, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

31 Επομένως, τα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να απαντηθούν υπό το πρίσμα των ως άνω σκέψεων.

Επί του πρώτου και του τρίτου ερωτήματος

32 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν, οσάκις κράτος μέλος δέχεται ότι παρέχονται υπηρεσίες από οργανισμό που πρέπει να θεωρείται ως ίδρυμα

δεόντως αναγνωρισμένο και της αυτής φύσεως με νοσοκομείο ή κέντρο ιατρικής περιθάλψεως και διαγνώσεως κατά την έννοια του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112, έχει η έκφραση «νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη» της διατάξεως αυτής την έννοια ότι περιλαμβάνει το σύνολο των επίμαχων στην κύρια δίκη πράξεων, δηλαδή την αποστολή εξοπλισμού για τη συλλογή αίματος ομφάλιου λώρου νεογέννητων, όπως επίσης και την ανάλυση και επεξεργασία του αίματος αυτού και, κατά περίπτωση, την αποθήκευση των βλαστοκυττάρων του αίματος αυτού για ενδεχόμενη μελλοντική θεραπευτική χρήση ή, επικουρικώς, μία ή περισσότερες από τις προαναφερθείσες πράξεις και, κατά περίπτωση, ποια ή ποιες.

33 Με το τρίτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν, οσάκις κράτος μέλος δέχεται ότι οι εν λόγω υπηρεσίες παρέχονται από ή υπό την επίβλεψη ενός ή περισσοτέρων καταλλήλως ειδικευμένων ιατρών, έχει η έκφραση «παροχές ιατρικής περιθάλψεως» του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, της οδηγίας 2006/112 την έννοια ότι περιλαμβάνει το σύνολο των υπηρεσιών που παρατίθενται στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως ή, επικουρικώς, μία ή περισσότερες από αυτές και, κατά περίπτωση, ποια ή ποιες.

34 Πάντως, όπως προκύπτει ειδικότερα από το περιεχόμενο του πρώτου και του τρίτου ερωτήματος, δεν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης ότι, αφενός, για τους σκοπούς του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112, η FHT πρέπει να θεωρηθεί ως ίδρυμα δεόντως αναγνωρισμένο και της αυτής φύσεως με νοσοκομείο ή κέντρο ιατρικής περιθάλψεως και, αφετέρου, για τους σκοπούς της ίδιας παραγράφου, στοιχείο γ΄, οι υπηρεσίες της FHT παρέχονται στο πλαίσιο ασκήσεως ιατρικών και παραϊατρικών επαγγελμάτων, όπως καθορίζονται από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

35 Επομένως, κατ' ουσία, το πρώτο και το τρίτο ερώτημα αφορούν αντιστοίχως την ερμηνεία των εννοιών «νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη» του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112 και «παροχές ιατρικής περιθάλψεως» του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, της ίδιας οδηγίας.

36 Όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών ιατρικής φύσεως, προκύπτει, όμως, από τη νομολογία ότι το άρθρο 13, Α, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της έκτης οδηγίας αφορά τις παροχές που πραγματοποιούνται εντός νοσοκομείου, ενώ το στοιχείο γ΄ αυτής της παραγράφου αφορά τις ιατρικές υπηρεσίες που παρέχονται εκτός νοσοκομείου, τόσο στα προσωπικά ιατρεία των παρεχόντων τις υπηρεσίες καθώς και στον οίκο του ασθενούς ή αλλού (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2002, C-141/00, Kügler, Συλλογή 2002, σ. I-6833, σκέψη 36). Εκ των στοιχείων β΄ και γ΄ του άρθρου 13, Α, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας, των οποίων το πεδίο εφαρμογής διαφέρει, συνάγεται ότι αποβλέπουν στη ρύθμιση του συνόλου των απαλλαγών των ιατρικών υπηρεσιών υπό στενή έννοια (βλ. αποφάσεις Kügler, προπαρατεθείσα, σκέψη 36, και της 8ης Ιουνίου 2006, C-106/05, L.u.P., Συλλογή 2006, σ. I-5123, σκέψη 26).

37 Επομένως, όπως έχει ήδη κρίνει το Δικαστήριο, η έννοια της «ιατρικής περιθάλψεως» που παρατίθεται στο άρθρο 13, Α, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της έκτης οδηγίας και η έννοια «παροχές ιατρικής περιθάλψεως» που παρατίθεται στην ίδια παράγραφο, στοιχείο γ΄, αφορούν αμφότερες παροχές που αποσκοπούν στη διάγνωση, στην περίθαλψη και, στο μέτρο του δυνατού, στη θεραπεία ασθενειών ή ανωμαλιών της υγείας (βλ., αποφάσεις της 6ης Νοεμβρίου 2003, C-45/01, Dornier, Συλλογή 2003, σ. I-12911, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και L.u.P., προπαρατεθείσα, σκέψη 27).

38 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τις πανομοιότυπες έννοιες που παρατίθενται στο άρθρο 132, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, αντιστοίχως, της έκτης οδηγίας.

39 Υπ' αυτές τις συνθήκες, επιβάλλεται η από κοινού εξέταση του πρώτου και του τρίτου ερωτήματος, υπό την έννοια ότι δι' έκαστου εξ αυτών ζητείται να διευκρινιστεί αν, υπό περιστάσεις όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης, το σύνολο ή μέρος των υπηρεσιών που συνίστανται στην αποστολή εξοπλισμού για τη συλλογή αίματος ομφάλιου λώρου νεογέννητων, όπως επίσης και στην ανάλυση και επεξεργασία του αίματος αυτού και, κατά περίπτωση, στην αποθήκευση των βλαστοκυττάρων του αίματος αυτού για ενδεχόμενη μελλοντική θεραπευτική χρήση προορίζεται για τη διάγνωση, την αντιμετώπιση και, στο μέτρο του δυνατού, τη θεραπεία των ασθενειών ή των ανωμαλιών της υγείας.

40 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, καίτοι η «ιατρική περίθαλψη» και οι «παροχές ιατρικής περιθάλψεως» πρέπει να έχουν θεραπευτικό σκοπό, αυτό δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι ο θεραπευτικός σκοπός μιας παροχής υπηρεσιών επιδέχεται ιδιαίτερα στενή ερμηνεία (βλ. αποφάσεις της 11ης Ιανουαρίου 2001, C-76/99, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2001, σ. I-249, σκέψη 23· της 20ής Νοεμβρίου 2003, C-212/01, Unterpertinger, Συλλογή 2003, σ. I-13859, σκέψη 40, και L.u.P., προπαρατεθείσα, σκέψη 29).

41 Επομένως, οι ιατρικές υπηρεσίες που παρέχονται με σκοπό την προστασία της υγείας, περιλαμβανομένης της διατηρήσεως ή της αποκαταστάσεώς της, εμπίπτουν στην απαλλαγή που προβλέπει το άρθρο 13, Α, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της εν λόγω οδηγίας (βλ., υπό αυτή την έννοια, προπαρατεθείσες αποφάσεις Unterpertinger, σκέψεις 40 και 41· d'Ambrumenil και Dispute Resolution Services, σκέψεις 58 και 59, καθώς και L.u.P., σκέψη 29).

42 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, το ίδιο ισχύει και όσον αφορά το άρθρο 132, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της οδηγίας 2006/112.

43 Σε κάθε περίπτωση, οι επίμαχες στην κύρια δίκη υπηρεσίες, κατά τον τρόπο που παρέχονται από την FHT, ήτοι η αποστολή εξοπλισμού για τη συλλογή αίματος ομφάλιου λώρου νεογέννητων, όπως επίσης και η ανάλυση και επεξεργασία του αίματος αυτού και, κατά περίπτωση, η αποθήκευση των βλαστοκυττάρων του αίματος αυτού, νοούμενες είτε συνολικώς είτε χωριστώς, δεν προκύπτει ότι προορίζονται αμέσως για τη διάγνωση, την αντιμετώπιση και τη θεραπεία των ασθενειών ή των ανωμαλιών της υγείας, πολλώ μάλλον καθόσον οι παροχές αυτές δεν προορίζονται για την προστασία, διατήρηση και αποκατάσταση της υγείας.

44 Συναφώς, καίτοι η ανίχνευση ασθενειών σαφώς δεν αποκλείεται να αποτελεί έναν από τους ενδεχόμενους σκοπούς που υπαγορεύει την εξαγωγή βλαστοκυττάρων αίματος ομφάλιου λώρου, από τη δικογραφία και, ιδίως, από τη σύμβαση, προκύπτει ότι οι παρεχόμενες από την FHT υπηρεσίες αποσκοπούν αποκλειστικώς στη διασφάλιση διαθεσιμότητας ιδιαίτερων πόρων για ιατρική χρήση στην υποθετική περίπτωση που τούτο θα καθίστατο αναγκαίο, αλλά όχι στην καθεαυτή αποτροπή,

αποφυγή ή πρόληψη ασθενειών, βλαβών ή ανωμαλιών της υγείας ή στην ανίχνευση λανθανουσών ή εν τη γενέσει ασθενειών. Σε μία τέτοια περίπτωση, πράγμα που απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει βάσει όλων των συγκεκριμένων στοιχείων της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί, υπηρεσίες όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη θα δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν καθαυτές ως συνδεόμενες με τη «νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη» του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112, αφενός, ή με τις «παροχές ιατρικής περιθάλψεως» του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, της οδηγίας 2006/112, αφετέρου.

45 Αντιθέτως, εφόσον το αιτούν δικαστήριο αποφανθεί ότι η ανάλυση του αίματος του ομφάλιου λώρου έχει πράγματι σκοπό να γίνει ιατρική διάγνωση και δεν αποτελεί απλώς μέρος δοκιμών που επιτρέπουν να προσδιορισθεί αν τα βλαστοκύτταρα είναι βιώσιμα, θα πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα περί υπάρξεως παροχής διαγνωστικής αγωγής τέτοιας φύσεως ώστε να εμπίπτει στις απαλλαγές του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της οδηγίας 2006/112, υπό την επιφύλαξη ότι συντρέχουν οι λοιπές προϋποθέσεις που τάσσουν τα στοιχεία αυτά και η εν λόγω οδηγία.

46 Εξάλλου, αντιθέτως προς την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η FHT κατά την επ' ακροατηρίου συνεδρίαση, η κρυοσυντήρηση ζωντανών ανθρωπίνων μελών, καίτοι αποκομμένων, δεν μπορεί αυτή καθαυτήν, να συνιστά υπηρεσία προφυλακτικής ιατρικής περιθάλψεως.

47 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο και τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, εφόσον υπηρεσίες συνιστάμενες στην αποστολή εξοπλισμού για τη συλλογή αίματος ομφάλιου λώρου νεογέννητων, όπως επίσης και στην ανάλυση και επεξεργασία του αίματος αυτού και, κατά περίπτωση, στην αποθήκευση των βλαστοκυττάρων του αίματος αυτού για ενδεχόμενη μελλοντική θεραπευτική χρήση αποσκοπούν αποκλειστικώς στη διασφάλιση διαθεσιμότητας πόρων για ιατρική χρήση στην υποθετική περίπτωση που τούτο θα καταστεί αναγκαίο και όχι στην καθεαυτή διάγνωση, αντιμετώπιση και θεραπεία των ασθενειών ή των ανωμαλιών της υγείας, οι υπηρεσίες αυτές, νοούμενες είτε συνολικώς είτε χωριστώς, δεν εμπίπτουν στην έννοια της «νοσοκομειακής ή ιατρικής περιθάλψεως» του άρθρου 132, παράγραφος 1,

στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112 ούτε και στην έννοια της «ιατρικής περιθάλψεως» του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, της οδηγίας αυτής. Τούτο δεν ισχύει όσον αφορά την ανάλυση του αίματος ομφάλιου λώρου, εφόσον η ανάλυση αυτή έχει πράγματι σκοπό να γίνει ιατρική διάγνωση, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, εφόσον παρίσταται ανάγκη.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

48 Με το δεύτερο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν ο όρος πράξεις «στενά συνδεόμενες» με τη «νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη» κατά την έννοια του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112 έχει την έννοια ότι περιλαμβάνει όλες ή ορισμένες από τις επίμαχες στην κύρια δίκη υπηρεσίες, οι οποίες συνίστανται στην αποστολή εξοπλισμού για τη συλλογή αίματος ομφάλιου λώρου νεογέννητων, όπως επίσης και στην ανάλυση και επεξεργασία του αίματος αυτού, και κατά περίπτωση, στην αποθήκευση των βλαστοκυττάρων του αίματος αυτού για ενδεχόμενη μελλοντική θεραπευτική χρήση.

49 Συναφώς, όσον αφορά το άρθρο 13, Α, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της έκτης οδηγίας, προκύπτει από τις σκέψεις 45 έως 50 της αποφάσεως της 10ης Ιουνίου 2010, C-262/08, CopyGene (Συλλογή 2010, σ. I-5053), ότι ο όρος πράξεις «στενά συνδεόμενες» με τη «νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη» κατά την έννοια του άρθρου 13, Α, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της έκτης οδηγίας, έχει την έννοια ότι δεν καλύπτει υπηρεσίες όπως η λήψη, μεταφορά και ανάλυση του αίματος ομφάλιου λώρου νεογέννητων, όπως επίσης και η αποθήκευση των βλαστοκυττάρων του αίματος αυτού, καθόσον η ιατρική περίθαλψη που παρέχεται εντός νοσοκομείου, με την οποία απλώς ενδέχεται να συνδεθούν οι υπηρεσίες αυτές, δεν είναι ούτε χρήσιμη ούτε δρομολογημένη ούτε καν προγραμματισμένη.

50 Το ίδιο ισχύει και για το άρθρο 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112.

51 Κατά συνέπεια, εφόσον οι επίμαχες στην κύρια δίκη υπηρεσίες είναι, σε γενικές γραμμές, ανάλογες με τις υπηρεσίες που αποτέλεσαν αντικείμενο της προπαρατεθείσας αποφάσεως CopyGene, συνάγεται το συμπέρασμα ότι δεν εμπίπτουν, νοούμενες είτε συνολικώς είτε χωριστώς, στην έννοια των υπηρεσιών που είναι «στενά συνδεόμενες» με τη «νοσοκομειακή ή ιατρική περίθαλψη» κατά την έννοια του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112. Συγκεκριμένα, οι υπηρεσίες αυτές απλώς ενδέχεται, εφόσον πληρωθούν ορισμένες προϋποθέσεις, να καταστούν στενά συνδεόμενες με παρεχόμενη εντός νοσοκομείου ιατρική περίθαλψη, η οποία δεν είναι ούτε χρήσιμη ούτε δρομολογημένη ούτε καν προγραμματισμένη.

52 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο όρος πράξεις «στενά συνδεόμενες» με «νοσοκομειακή ή ιατρική περίθαλψη» κατά την έννοια του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112 έχει την έννοια ότι δεν καλύπτει υπηρεσίες όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη οι οποίες συνίστανται στην αποστολή εξοπλισμού για τη συλλογή αίματος ομφάλιου λώρου νεογέννητων, όπως επίσης και στην ανάλυση και επεξεργασία του αίματος αυτού και, κατά περίπτωση, στην αποθήκευση των βλαστοκυττάρων του αίματος αυτού για ενδεχόμενη μελλοντική θεραπευτική χρήση, με την οποία οι υπηρεσίες αυτές απλώς ενδεχομένως συνδέονται και η οποία δεν είναι ούτε χρήσιμη ούτε δρομολογημένη ούτε καν προγραμματισμένη.

Επί των δικαστικών εξόδων

53 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Εφόσον υπηρεσίες συνιστάμενες στην αποστολή εξοπλισμού για τη συλλογή αίματος ομφάλιου λώρου νεογέννητων, όπως επίσης και στην ανάλυση και επεξεργασία του αίματος αυτού και, κατά περίπτωση, στην αποθήκευση των βλαστοκυττάρων του αίματος αυτού για ενδεχόμενη μελλοντική θεραπευτική χρήση αποσκοπούν αποκλειστικώς στη διασφάλιση διαθεσιμότητας πόρων για ιατρική χρήση στην όλως υποθετική περίπτωση που τούτο θα καταστεί αναγκαίο και όχι στην καθεαυτή διάγνωση, αντιμετώπιση και θεραπεία των ασθενειών ή των ανωμαλιών της υγείας, οι υπηρεσίες αυτές, νοούμενες είτε συνολικώς είτε χωριστώς, δεν εμπίπτουν στην έννοια της «νοσοκομειακής ή ιατρικής περιθάλψεως» του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, ούτε στην έννοια της «ιατρικής περιθάλψεως» του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, της οδηγίας αυτής. Τούτο δεν ισχύει, όσον αφορά την ανάλυση του αίματος ομφάλιου λώρου, εφόσον η ανάλυση αυτή έχει πράγματι σκοπό να γίνει ιατρική διάγνωση, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.**

2) **Ο όρος πράξεις «στενά συνδεόμενες» με «νοσοκομειακή ή ιατρική περίθαλψη» κατά την έννοια του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2006/112 έχει την έννοια ότι δεν καλύπτει υπηρεσίες όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, οι οποίες συνίστανται στην αποστολή εξοπλισμού για τη συλλογή αίματος ομφάλιου λώρου νεογέννητων, όπως επίσης και στην ανάλυση και επεξεργασία του αίματος αυτού και κατά περίπτωση, στην αποθήκευση των βλαστοκυττάρων του αίματος αυτού για ενδεχόμενη μελλοντική θεραπευτική χρήση, με την οποία οι υπηρεσίες αυτές απλώς ενδεχομένως συνδέονται και η οποία δεν είναι ούτε χρήσιμη ούτε δρομολογημένη ούτε καν προγραμματισμένη.**

(υπογραφές)